№ 9 (33) Tomaszów Lubelski, dnia 5 września 1923 roku. Rok II

ZIEMIA TOMASZOWSKA

Wychodzi 5-go i 20-go każdego miesiąca.

Cena każdego numeru 5.000 marek.

Prenumerata kwartalnie 12.000 mk.

Adres Redakcji i Administracji:

Tomaszów-Lubelski

Sejmik Powiatowy

Cena ogłoszeń.

Pierwsza strona cała 200.000 mk.
" " 1/2 150.000 "
Ostatnia strona cała 200.000 "
" " 1/2 100.000 "
Druga i trzecia str. cała 150.000 "
" " " 1/2 100.000 "
Drobne ogłoszenia za 1 wyraz 3000 mk., przynajmniej 25.000 mk.

Ogłoszenia.

Skradziono książeczkę wojskową, wydaną przez Komisję Kontrolną w Tomaszowie w r. 1923 na imię Wajnblata Mechla z Tomaszowa, również dowód osobisty tegoż, wydany przez Starostwo w Tomaszowie w r. 1923.

Zgubiono kartę zwolnienia, wydaną z 9 p. p. Leg. w Zamościu w r. 1923 na imię Adolfa Gwizdy ze wsi Janówki Wschodniej gminy Komarów pow. Tomaszowskiego.

W dniu 31-VIII 1923 r. zginęła z pola pod Pasiekami córka Mikołaja Zezuli z Pasiecznego, gminy Pasieki, Aleksandra, umysłowo chora.

Rysopis jej: lat 20, wzrost średni, blondynka, włosy podstrzyżone; była ubrana w czarnej spódnicy i siwej bluzie. Uprasza się o wskazanie rodzicom miejsca jej pobytu.

Komunikat.

DO

Wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

Wielu jeszcze rodaków naszych, tysiące bezdomnych dzieci polskich— tuła się dotąd na rozległem terytorjum Rosji w oczekiwaniu na powrót do kraju.

Dzieci te giną fizycznie i moralnie; głód i nędza nieodstępnie im towarzyszą.

Ustać przeto w pracy nie możemy. Winniśmy dalej budzić ofiarność publiczną, ażeby tę dziatwę polską ratować od zagłady. To nakaz moralny, przed którym uchylić się nie wolno nikomu.

Zwracamy się o zbiorową pomoc materjalną do wszystkich instytucyj w najobszerniejszem tego słowa znaczeniu, do wszystkich organizacyj, związków, zrzeszeń.—Prosimy duchowieństwo, które już przychodziło nam z pomocą, ażeby i tym razem poparło swoim wpływem moralnym zabiegi nasze; kilka słów, rzuconych z ambony, zainicjowana przez proboszcza po nabożeństwie niedzielnem doraźna na ten cel składka, a rzesze wiernych chętnie spełnią ten święty obowiązek względem Boga i Kraju.—Każdy wreszcie obywatel, który posiada nieco inicjatywy i dobrej woli, może sprawie sie przysłużyć, urządzając w kółku znajomych, którzy mu ufają, składkę na ten cel; otrzymany kwit z P. K. O., oraz lista ofiar — służyć mu będą za dowód dla usprawiedliwienia się przed ofiarodawcami. Kogo zaś nie stać na taką inicjatywę, niech sam od siebie złoży choć skromny datek. Prosimy przytem o pośpiech, działać bowiem musimy szybko i energicznie.

Ofiary składać należy w Pocztowej Kasie Oszczędności w Warszawie, oraz we wszystkich jej oddziałach, w całym Kraju, na rachunek przekazowy Komitetu Nr. 3416.

Ufamy, że każdy, kto ma poczucie ludzkości, kto jest Polakiem, kto jest prawdziwym obywatelem Polski—usłyszy ten głos dziecka polskiego, które przez nas z dalekiej Rosji woła o pomoc.

W imieniu Komitetu

Prezes: †Edward Ropp, Arcybiskup.

№ 9 (33) Tomaszów Lubelski, dnia 5 września 1923 roku. Rok II

ZIEMIA TOMASZOWSKA

Wychodzi 5-go i 20-go każdego miesiąca.

Cena każdego numeru 5.000 marek.

Prenumerata kwartalnie 12.000 mk.

Adres Redakcji i Administracji:

Tomaszów-Lubelski
Sejmik Powiatowy

Z SAMORZĄDU POWIATOWEGO.

W sierpniu odbyło się tylko jedno posiedzenie Komisji Drogowej, na którem przyjęto sprawozdanie z robót bieżących na drogach powiatowych i klinkierni.

Przedmiotem wytężonych prac Biura Sejmiku w tym okresie jest przygotowywanie nakazów płatniczych na dodatkowe podatki i kontynuacja rozpoczętych robót budowlanych, które wobec wyjątkowo trudnej sytuacji finansowej Sejmiku nastręczają niemałe trudności.

Skutkiem ustawicznego spadku waluty i wzrostu drożyzny, budżet Sejmiku, uchwalony w marcu r. b., stał się już dawno nieaktualnym. Pragnąc jednak uzgodnić podatki Sejmikowe z nowoprojektowaną ustawą o sanacji finansów samorządowych, która w tym czasie rozważana była w Sejmie, zwlekano z uchwaleniem budżetu dodatkowego i stosowaniem dotychczasowych t. zw. samodzielnych podatków, licząc na to, że nowa ustawa o san. fin. adm., oraz ustawa o państwowym podatku gruntowym, przewidująca na rzecz samorządów powiatowych i gminnych 100% dodatek, zabezpieczą na czas potrzebne fundusze, choćby dla wypełnienia ustawowych wydatków i zobowiązań Sejmiku.

Ponieważ spodziewane z powyższego źródła dochody nie wpłynęły i nie wpływają, a kasa Sejmiku była pusta, wysłano do Urzędu Wojewódzkiego i do odp. Ministerstw delegację, w celu wyjaśnienia sprawy, w wyniku czego otrzymano zgodę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na pobranie dodatkowej składki gruntowej w wysokości 10.000 mk. z morga gruntu I-szej klasy, i podatku szpitalnego po 300.000 mk. od płatników I-szej kategorji.

Sejmik Powiatowy na posiedzeniu dnia 5/VIII r. b., ograniczając się do wydat-

ków najkonieczniejszych, jako to: utrzymania szpitala, ochronki, kontynuowania budowy domu, szosy, klinkierni, w celu uchronienia trzech ostatnich pozycyj przed stratą dotychczasowych nakładów, oraz nieznacznej pozycji na cele oświatowe i sum przechodnich na policję (patrz budżet dodatkowy, ogłoszony w numerze poprzednim „Ziemi Tomaszowskiej"). skalę opodatkowania przyjął omal pięciokrotnie mniejszą, wyznaczając podatek szpitalny po 60.000 mk. od I-szej klasy kat., 4.000 mk. z morga I-szej klasy gruntów składki gruntowej, oraz 6.000 mk. podatku drogowego. Normy powyższe zatwierdzone zostały przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem № 5929/23 i № 5930/23 z dnia 18-VIII r. b. Na tej zasadzie wystosowano dodatkowe nakazy płatnicze do wszystkich wiosek i dworów o uiszczeniu dodatkowych podatków na Sejmik, wyznaczając zgodnie z odnośnemi statutami terminy 2-tygodniowe do uiszczenia podatku.

B. Zwierzchowski

DZIAŁ ROLNICTWA.

Kilka luźnych uwag w sprawie obciążenia podatkowego rolnictwa.

(Ciąg dalszy).

Cały obszar Rzeczypospolitej w obecnych granicach wynosi 386273 km² i składa się:

1) z ziemi ornej	. .	17803714 ha
2) „ „ zalesionej	. .	9735568 „
3) z łąk i pastwisk	. .	6045000 „
4) z innych rodzajów	. .	5043018 „
	Razem	38627300 ha.

Z ogółu ludności wynoszącej 27,160.163 żyje:

1) Z rolnictwa i leśnictwa	. .	16700000
2) Z przemysłu i górnictwa	. .	4080000
3) Z transportu i handlu	. .	2289000
4) Z innych zajęć	. .	4091163
	Razem	27160163.

Według Miesięcznika Statystycznego z lutego 1923, który podaje szczegółowy wykaz wszystkich płodów rolnych i ich wartości według ceny z 31 grudnia 1922 włącznie z wyprodukowanym cukrem w ilości 2665000 centnarów i 850000 hektolitrów spirytusu wynosi 1883 miljonów marek złotych. Ogólna ilość drzewa eksploatowanego rocznie wynosi około 26,000.000 m³. Przeciętną wartość 1 m³ w obecnych warunkach można przyjąć 3 marki złote na pniu, a 9 marek złotych włącznie z wyróbką i wywozem. Ogólna więc wartość eksploatacji leśnej wynosi 26,000.000x9—234,000.000 Mk. złotym. W sumie rolnictwa i leśnictwa daje 2117 miljonów marek złotych, z których wypada przeciętnie na głowę ludności rolniczej 127 marek złotych; obliczenie to

jednak nie jest ścisłe i dlatego nie będę się na nim opierać, zaznaczając, że podaję je dla przybliżonej orjentacji tylko. Polska przed wojną płaciła zaborcom podatku gruntowego 29,554.000. Obecnie podwyższony podatek gruntowy ma dać 495 miljardów mk.

Podatek gruntowy z hektara obszaru opodatkowanego wynosił przed wojną przeciętnie:

1) Na Śląsku Cieszyńskim	325 fen. złot.	4) W Królestwie	94 fen. złot.
2) W Małopolsce	146 „ „	5) W Woj. Poznańs. i Pomor.	78 „ „
3) Na Śląsku Górnym	110 „ „	6) Na kresach wschodnich	23 „ „

Na podstawie nowej ustawy włościanie, posiadający od 20 do 60 morgów ziemi, będą płacili podatku gruntowego z 1-hektara:

1) Na Śląsku Cieszyńskim	34250 mkp.	4) W Małopolsce	15290 mkp.
2) „ „ Górnym	22000 „	5) W Królestwie	13160 „
3) W Woj. Pomors. i Poznańs.	15540 „	6) Na kresach wschodnich	10360 „

Chłopi, posiadający od 5 do 20 morgów ziemi lepszej od przeciętnej albo 6 do 24 morgów ziemi gorszej lub wreszcie do 40 morgów ziemi lichej, będą płacili przeciętnie z hektara:

1) Na Śląsku Cieszyńskim	27400 mk.	4) W Małopolsce	12232 mk.
2) „ „ Górnym	17600 „	5) W Królestwie	10528 „
3) W Woj. poznańsk. i pomors.	12432 „	6) Na Kresach Wschodnich	8288 „

Socjaliści proponowali, by chłopi płacili 100 razy wyższy podatek, niż w r. 1922, a większa własność 220 razy więcej. Wyzwoleńcy chcieli podnieść ten podatek 500—600 krotnie. Na podstawie umowy Związku Ludowo-Narodowego z Piastem w głosowaniu upadł wniosek, który dążył do podwyższenia chłopom podatku 100 krotnie, jak chcieli socjaliści i ustalono tylko 80 krotną podwyżkę.

Pan senator Jan Stecki, analizując opodatkowanie własności ziemskiej w Królestwie, przytacza cały szereg bardzo ciekawych danych statystycznych. Ponieważ nie mamy jeszcze w Polsce wyczerpujących danych, dotyczących opodatkowania, ponieważ metody obliczenia bywają rozmaite, a i wyniki różnych autorów i badaczy nie zawsze się ze sobą zgadzają i odchylenia spowodowane niedokładnościami w obliczeniach są dość znaczne, choć nie przekraczają dozwolonych granic błędu, przeto dla dokładności ujęcia należy zestawić jak najwięcej materjałów statystycznych.

W tym to celu przytaczam dłuższy ustęp z artykułu p. Senatora Steckiego p. t. „Nowe obciążenie własności ziemskiej", pomieszczonego w „Przeglądzie Gospodarczym" z 15 lipca 1923 r. str. 493 i 494.

„W roku 1922 włościanie opłacali średnio (wciąż mówimy i dalej mówić będziemy li tylko o byłej Kongresówce, dla której jedynie rozporządzamy w tej chwili cyframi i obliczeniami; służy ona za ilustrację) podatku gruntowego zasadniczego i dodatkowego 71 mk. z morga, grunta dworskie—129 mk. Przy zastosowaniu mnożnika 100 i przy zredukowaniu podatku dodatkowego dworskiego ze 100 proc. na 60 proc. zasadniczego w r. 1923 płacić będą włościanie 7.100 mk. z morga, dwory 10.320 mk. Fałszywy punkt wyjścia został cokolwiek skorygowany, jednak utrzymano różnicę, która dalej powoduje coraz większe odchylenia.

Ponieważ ustawowa degresja i progresja stosują się nie do obszaru lecz do sumy opłacanego podatku, przeto dla rozbicia gospodarstw rolnych na kategorje wielkości, odpowiadające kategorjom sum podatkowych, obranych za klucz do progresji, trzeba dzielić sumy podatkowe przez 7.100 dla włościan i przez 10.320 dla dworów, przyczem otrzymamy obszar w morgach oczywiście tylko przeciętny, teoretyczny, bo w każdym poszczególnym wypadku, dane sumy podatku odpowiadać może obszar inny, mniejszy lub większy zależnie od powiatu i od klasyfikacji gleby w danej posiadłości. Niemniej przeto taki rachunek teoretyczny wystarcza dla zobrazowania sytuacji, wyprowadzenia wniosków i oceny. A więc gospodarstwa, opłacające:

A)			do	50 000 mk	czyli		do	7 mg.	płacą 3.550 mk.
B)	od	50.000 mk.	„	200.000 „	„	od	7 „	28 „	„ 5.680 „
C)	„	200.000 „	„	600.000 „	„	„	28 „	84½ „	„ 7.100 „

(jeżeli należą do gruntów włościańskich, natomiast jeżeli należą do gruntów dworskich, to przy 600.000 mk. podatku t. j. już przy 58 mg. płacą po 10 320 mk.)

D)	od	600.000 mk.	do	1.000.000 mk.	czyli	od	58 do	97 mg.	płacą 11.352 mk.
E)	„	1000.000 „	„	3.000.000 „	„	„	97 „	290 „	„ 12.384 „
F)	„	3000.000 „	„	7 000.000 „	„	„	290 „	678 „	„ 13.416 „
G)	„	7000.000 „	„	15.000.000 „	„	„	678 „	1453 „	„ 14.448 „
H)	„	15000.000 „	„	25.000.000 „	„	„	1443 „	2422 „	„ 15.480 „
I)	„	25000.000 „	„	35.000 000 „	„	„	2422 „	3391 „	„ 16.512 „
K)	„	35000.000 „	„	50.000.000 „	„	„	3391 „	4844 „	„ 18.576 „

L) powyżej 50.000.000 mk. czyli powyżej 4844 morgów płacą 20 640 mk. z morga.

Obliczenie podymnego (zasadniczego, a dla dworów także dodatkowego) przypadającego na 1 mg., jest dość trudne raz dlatego, że podymne opłaca się nie od obszaru, lecz od budynków, powtóre że oczywiście ilość budynków w każdem gospodarstwie może być i jest różna. Dla włościan obliczenie to łatwiej jest zrobić, ponieważ według ustawy płaci się je w stałej sumie od całego gospodarstwa („osady“) zależnie od jego wielkości, trzeba tylko wziąść cyfrę osad różnych kategorji i wielkości i pomnożyć przez stawkę podatku podymnego, a potem iloczyn podzielić przez ilość morgów. Posiłkujemy się przytem cyframi, podanemi w uzasadnieniu rządowem, dołączonem do motywów projektu ustawy o Izbach rolniczych, przyjmując dziesiatynę za 2 morgi, oraz zaliczając do obszaru włościańskiego tylko tę ilość osad i morgów, jaka jest tam podana „powyżej 15 dziesiatyn“. Natomiast, gdy chodzi o folwarki, trzeba brać pewnego rodzaju idealną podstawę, przypuszczając, że folwarki do 300 morgów rozległości posiadają: 1 dom mieszkalny wartości 50.000.000 marek, jeden ośmiorak 50.000.000 mk., 1 budynek inwentarski 30.000.000 mk., 1 stodołę 20.000.000 mk., 3 drobne po 10.000.000 mk.; folwarki od 300 do 600 morgów mają jeszcze ponadto drugi budynek inwentarski za 30.000.000 mk. i jeszcze 1 budynek drobny za 10.000.000 mk., folwarki zaś od 600 morgów w górę mają dom mieszkalny droższy za 60 miljonów mk., 2 ośmioraki, 2 budynki inwentarskie, 2 stodoły i 5 budynków drobnych. Do tych szacunków budynkowych stosujemy przewidziane w ustawie stawki podymnego. Bierzemy przytem obszar 250 morgów jako typowy dla klasy E), obszar 450 morgów jako typowy dla klasy F), powiększając i zmniejszając dość dowolnie — na zasadzie ogólnych rozważań — obciążenie dla wyższych i niższych kategorji wielkości

folwarków, odpowiednio do domniemanej zasobności ich w budynki, których zawsze jest więcej w małych, zawsze zaś mniej w dużych folwarkach.

W 5 Województwach b. Kongresówki jest:

osad do 1½ dz.	198.441	obszaru	305.875	mg.
„ „ 1½ „ do 3½ dz.	295.492	„	1.510.170	„
„ „ 3½ „ do 7½ dz.	403.561	„	4.003.143	„
„ „ 7½ „ do 15 dz.	145.014	„	2.881.446	„
powyżej 15 „	46.354	„	2.114.937	„

Na podstawie tych danych podymne wynosić będzie średnio:

dla grupy A) 1.900 mk. z mg.
„ „ B) 1.007 „ „ „
„ „ C) 439 „ „ „ (włościańska) lub (dworska)
„ „ D) 4.500 „ „ „
„ „ E) 4.160 „ „ „
„ „ F) 3.300 „ „ „
„ „ G) 3.100 „ „ „
„ „ H) 3.000 „ „ „
„ „ I) 2.900 „ „ „
„ „ K) 2.800 „ „ „
„ „ L) 2.700 „ „ „

Obliczenie dodatku komunalnego przedstawia tę tylko trudność, że drugi ustęp art. 14 nowej ustawy, przewidując w wypadkach wyjątkowych zezwolenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na podwyższenie dodatku tego do 150 proc., nie mówi zdaniem mojem dość wyraźnie, czy brany będzie za podstawę także i podatek podymny. Dlatego podajemy cyfry: od do.

Wtedy wypadnie:

	dodatku komunalnego	razem wszystkiego
A)	8 175 mk.	13.625 mk.
B)	10.030 „	16 717 „
C)	11.308 „	18.847 „

lub dla gruntów dworskich:

	od	19.980	do	22.230 mk.	od	34.800	do	37 050 mk.
D)	„	20.812	„	22 962 „	„	36 464	„	38 614 „
E)	„	21.704	„	23 784 „	„	38.248	„	40.328 „
F)	„	21.906	„	23.571 „	„	38.652	„	40.317 „
G)	„	22.708	„	24 250 „	„	40.256	„	41.806 „
H)	„	23.640	„	25.140 „	„	42.120	„	43 620 „
I)	„	24.572	„	26 022 „	„	43.984	„	45 434 „
K)	„	26.535	„	27 936 „	„	47.912	„	49.312 „
L)	„	28.500	„	29 850 „	„	51.740	„	53.190 „

Należy przytem pamiętać, jak to już zaznaczono wyżej, że cyfry te wyrażają obciążenie przeciętne dla całego terytorjum 5 województw b. kongresówki, podczas gdy obciążenie istotne w każdym poszczególnym majątku może okazać się wyższe lub niższe, zależnie od stawek podatkowych, obowiązujących jeszcze z czasów przedwojen-

nych w danym powiecie (stawka w kopiejkach pomnożona przez 2,16 pomnożona przez 14, pomnożona przez 10 i pomnożona przez 100) zależnie od klas gruntów w majątku, zależnie nakoniec od ilości i wartości budynków.

Chcąc uwidocznić sobie obciążenie całkowite, należy jeszcze uwzględnić podatek dochodowy, który tem trudniej jest wprowadzić do rachunku, że wymierzany on jest od całego dochodu płatnika, nie zaś od tej części dochodów, którą płatnik czerpie z ziemi. Jest to podatek całkowicie indywidualny, a więc znów w przypuszczeniu, że wymiar jego odpowiadać będzie dokładnie rzeczywistemu dochodowi z gospodarstwa rolnego — różnice mogą okazać się nader znaczne. Jednak dla przeciętnego orjentacyjnego rachunku, biorąc za podstawę domniemanie, że posiadłości klasy A) odrzucają czysty dochód w ilości 4 cnt. m. z morga, posiadłości klas B) 3 ct. m., C) 2 i pół cnt. m., E) — 2 cnt. m. F) — 1.3/4 ct. m. G) i H) — 1 i pół cnt. m. I) i K) — $1^1/_4$ cnt. m. L) — 1 cnt. m., oraz biorąc za typ dla klasy E) posiadłości 200 morgowe, dla kl. F) 500 morgowe, dla kl. G) — 1000 morgowe, dla kl. H) — 2000 morgowe, dla kl. I) — 3000 morgowe, dla kl. K) 4000 morgowe, dla kl. L) — 5000 morgowe, wreszcie uwzględniając zasadę, przyjętą w ustawie o podatku dochodowym, według której posiadłości aż do 80 morgów nie płacą podatku dochodowego, chyba że szczególne ich warunki zapewniają im dochód, przekraczający wolne minimum, przyjdziemy do wniosku, iż posiadłości klasy A) do D) włącznie nie będą płaciły wcale podatku dochodowego, podczas gdy dla reszty podatek ten wahać się będzie około 1258 mk. dla kl. E), 1922 dla kl. F), 2772 mk. dla kl. G), 4125 mk. dla kl H), 3740 mk. dla kl. I), 4680 mk. dla kl. K) i 3744 mk. dla kl. L). Wtedy całkowite obciążenie razem z podatkiem dochodowym wahać się będzie średnio około następujących cyfr:

A)	13 625	E)	40.250
B)	16.717	F)	41 500
C)	18.847	G)	43.800
lub dla posiadłości dworskiej	36.000	H)	47.000
		I)	48.500
		K)	53.000
D)	37.000	L)	56.000.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Włodzimierz Kulikowski
Poturzyn.

Szkolnictwo i oświata.

Kronika szkolna 7kl. szkoły w Komarowie Lub. za 1922/23 rok.

28 sierpnia 1922 r. odbył się egzamin dla eksternów Ćwierza Bronisława, Władysława Ślusarczyka i Piotra Sajenczuka z zakresu 7kl. szkoły powszechnej pod przewodnictwem Inspektora Szkolnego p. Bronisława Szady. Wymienieni złożyli egzamin z wynikiem zadawalającym.

Rok szkolny 1922/23 rozpoczął się uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele parafjalnym przez Ks. Józefa Mastalerza, proboszcza tut. parafji i szkolnego katechetę. Lekcje rozpoczęły się dn. 2 września o godz. 8 rano.

15 października staraniem drużyny harcerskiej im. Walerjana Łukasińskiego urządzono wieczornicę. Na program złożyły się 2 sztuczki: „Górą Harcerze“ i „Pensjonarki“, napisane specjalnie dla drużyny (młodzieży) przez jej opiekuna W. Kołodziejczyka. Czysty dochód z wieczornicy w kwocie 28.800 mk. oddano na bibljotekę szkolną.

Staraniem grona naucz. w dniu 19 listopada urządzono przedstawienie amatorskie i odegrano: „Chwała Bogu stół nakryty“ i „Końska kuracja“. Dochód z przedstawienia przeznaczono również na bibljotekę szkolną w kwocie 37.100 mk.

3 grudnia (w niedzielę) ku uczczeniu rocznicy Powst. Listopadowego młodzież wzięła udział w nabożeństwie w kościele parafjalnym. Wieczorem odegrano: „Pan Majster“, „Za Wolność“ (obrazek z 1831 r.) i „Plotkarz“. Wymienione sztuczki napisane zostały przez naucz. tut. szkoły, Wincentego Kołodziejczyka.

Dnia 20 i 21 grudnia młodzież szkolna przystąpiła do Ś.Ś. Sakramentów Pokuty i Ołtarza.

Dnia 22 grudnia szkoła wzięła udział w żałobnem nabożeństwie, odprawionem w tut. kościele za duszę tragicznie zmarłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ś. p. Gabrjela Narutowicza.

21 stycznia 1923 roku odbył się skromny poranek ku uczczeniu 60 rocznicy Powstania Styczniowego. Chór szkolny pod kierownictwem naucz. Józefa Szwaba wykonał kilka pieśni patrjotycznych.

Dnia 25 lutego b. r. o godzinie 10 rano odbył się poranek dla młodzieży ku uczczeniu 450 letniej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Na program złożyły się:

1) Modlitwa: „Pod Twą Obronę“—wyk. chór szkolny.
2) Kopernik jako uczony — odczyt Józefa Kołodziejczyka.
3) Bracia, rocznica, więc po zwyczaju — Chór.
4) Mikołaj Kopernik—wiersz L. Rygiera wygłosiła uczennica VII kl. Janina Karwat.
5) Przyjdzie, o przyjdzie—M. Konopnickiej wygł. ucz. IV kl. Wanda Wyrostkiewicz.
6) Kopernik jako ekonomista—odczytał W. Kołodziejczyk.
7) Siedem gwiazd—wiersz M. Kopernika wygł. ucz. VII kl. Hieronima Zieńkówna.
8) Miłość Ojczyzny — Chór.
9) Oda na cześć Kopernika przez L. Osińskiego—wygł. ucz. VII kl. Fr. Lebieda.
10) Oda do młodości A. Mickiewicza—wygł. ucz. VII kl. Stanisława Palikotówna.
11) O święty kraju — Chór.
12) Kopernik, djalog Giacomo Leopardi—(p. Nowosadzki, p. Kołodziejczyk i uczn. Lebieda i Pokrywka.
13) Ave Patria, M. Konopnicka—wygł. ucz. kl. V Izabela Miszialówna.
14) Rota — Chór.

Program był wykonany dobrze. Dziatwa przybyła na poranek w komplecie,

Zarząd szkoły o ile możności starał się wyzyskać poranek do obudzenia wśród dziatwy uświadomienia narodowego i państwowego.

4 marca w tychże samych ramach programu urządzono wieczornicę dla dorosłych.

25 marca młodzież szkolna wzięła udział w uroczystem nabożeństwie z powodu ustalenia granic wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 26, 27 i 28 marca odbyły się rekolekcje i spowiedź wielkanocna dla dzieci tut. szkoły.

14 kwietnia młodzież szkolna wzięła udział w nabożeństwie żałobnem za duszę śp. ks. Butkiewicza, zamordowanego w haniebny sposób przez bolszewików.

Dnia 14/IV harcerze z Tomaszowa Lub. urządzili przedstawienie na rzecz obozu Harcerskiego w Karpatach. Odegrano: „Człowiek, który redagował gazetę". Otrzymano duży zysk.

Dnia 3 maja b. r. delegacja młodzieży tut. szkoły przyłączyła się do delegacji Gimnazjum Tomaszowskiego, by wziąć udział w pochodzie przed pomnikiem ks. Józefa Poniatowskiego w Warszawie.

6 maja staraniem grona naucz. odegrano dwie sztuczki patrjotyczne: „Czuwaj", „Trzeci Maj" ku uczczeniu 132 rocznicy uchwalenia konstytucji. Czysty dochód w kwocie 250.000 mk. przeznaczono na bibljotekę szkolną.

27 maja odegrano komedję: „Iskierka" i wygłoszono kilka monologów. Oprócz tego były przygotowane śpiewy przez p. Józefa Szwaba.

Oprócz tego sprawozdanie nie obejmuje kilku zabaw dla harcerzy, odczytów i pogadanek.

Zakończenie roku szkolnego z powodu wyjazdu bardzo wielu uczniów i uczennic na egzamin do innych zakładów odbyło się dnia 24 marca.

W roku sprawozdawczym szkoła liczyła 395 uczni. Z liczby zapisanych do 7 kl. 18—szkołę ukończyło 17 uczniów i uczennic.

Z powodu nieregularnego uczęszczania nie ukończył jej Jan Łagowski.

Szkołę ukończyli: Dutkowski Edmund, Jachimek Eleonora, Kadler Eugenjusz, Kawa Edward, Kozakówna Janina, Karwatówna Marja, Leszczyński Feliks, Lebieda Franciszek, Łozianka Jadwiga, Papuga Wacław, Pokrywka Leon, Płaneta Józef, Palikotówna Stanisława, Uniłowska Bronisława, Wawryn Franciszek, Wojda Tadeusz, Zieńkówna Hieronima.

Dalej kształcą się: w Kowlu w Szkole Mierniczej — Dudkowski Edmund; w Gimnazjum w Tomaszowie: Jachimkówna Eleonora, Łozianka Jadwiga, Pokrywka Leon, Płaneta Józef, Wojda Tadeusz, Jachimek Zenon (IV kl.); w Chełmie w Seminarjum Żeńskiem: Zieńkówna Hieronima, Chmielówna Marcela (VI kl.), Misztalówna Izabela (V kl.); w Szczebrzeszynie w Seminarjum Męskiem: Lebieda Franciszek i Papuga Wacław.

W roku 1922/23 bez zmian uczyli; Ks. Józef Mastalerz, Janina Matuszyńska,

Janina Misiaczkiewicz, Józef Kołodziejczyk, Wincenty Kołodziejczyk, Helena Muchówna, Kazimierz Nowosadzki, Marja Poluszyńska, Zofja Prowińska, Zofja Rybowska, Józef Szwab, Stanisława Tomaszewska.

W czasie wakacyj w dniu 12 sierpnia urządzono przedstawienie. Odegrano: „W porę“ i „Polityka Panny Florci“. Dochód w kwocie 400.000 mk. przeznaczono na stypendjum dla biednej uczennicy seminarjum żeńskiego w Chełmie.

26 sierpnia staraniem grona naucz. odbyło się przedstawienie. Odegrano: „Kajcio“ i „Consilium facultatis“. Czysty dochód przeznaczono na zakup krzeseł i 100.000 mk. na odrestaurowanie kapliczki w Seminarjum Chełmskiem.

Dnia 28 sierpnia odbył się egzamin eksternów w zakresie 7 kl. dla Putra Moszka Sajenczuka Piotra z wynikiem niezadawalającym.

Komarów 28 sierpnia 1923 r.

Józef Kołodziejczyk

KORESPONDENCJE.

Tyszowce. Otóż po długich oczekiwaniach nareszcie i w Tyszowcach została uruchomiona Straż Ogniowa Ochotnicza, na podstawie Statutu, zatwierdzonego przez Pana Wojewodę Lubelskiego dnia 31/I 1921 roku.

Wybrany Zarząd Straży Ogniowej stara się, lecz z braku gotówki nie może straż postawić na stopniu przedwojennym. Na razie Zarząd posiada: 1 sikawkę, 10 wiader, 2 drabiny i 10 bosaków, które są na wykończeniu. I to dobrze, bo już w razie pożaru można będzie jako tako coś uratować.

Według statutu Straż Ogniowa w razie pożaru powinna wyjeżdżać do wiosek tutejszej gminy, lecz nie wszystka ludność jest chętna przyjść z pomocą, ażeby Straż ta była należycie uruchomiona. Przyjeżdżał p. Instruktor Wojewódzki dla zbadania stanu Straży, zapisał wszystkie braki i przyobiecał wyznaczyć niektóre rzeczy i dla naszej Straży. Spodziewa się Zarząd Straży otrzymać rzeczy i ze Sejmiku, tak że każda rzecz, o ile się robi, i da się zrobić, byleby chęć była.

Oprócz Straży ludność przedmieścia Jurydyki z Członkiem Rady Gminnej Ludwikiem Stelmaszczukiem na czele wybudowała na placu swoim 5 sklepów chrześcijańskich i dziś już każdy widzi, że są sklepy chrześciańskie, lecz niema człowieka, któryby dla dobra chrześcjan dał wskazówkę tym inicjatorom, co doszli do tego pomysłu, ażeby założyć jakąś spółkę i sklepy chrześciańskie postawić na wysokości swego zadania — lecz z bólem serca stwierdzić muszę, że jeszcze do tego nie prędko dojdzie, a czem to objaśnić—na razie trudno.

W wybudowanych sklepach na razie handlują: Maliszewski papierosami, Pilus sprowadza sól z Wieliczki wagonami, a Stelmaszczuk drobiazgami, zaś 2 sklepy są na wykończeniu i jak słychać mają sprowadzać żelazo; myśl dobra i jak powiadają: lepiej rydz, jak nic.

Przy tej sposobności nie mogę ominąć i rynku Tyszowieckiego. Otóż jama na jamie i nawet się słyszy, że w prędkim czasie powstanie rzeka Huczwa, a droga do kościoła będzie zamknięta, bo przejazd po niej jest niemożliwy. Kogoż tu winić? Pana Wójta nie, p. p. Sołtysów również nie, a samo się nie zrobi. Otóż głos „Ziemi Tomaszowskiej“ skłoni może kogoś do tego, który nareszcie zajmie się reperacją drogi i oczyszczeniem rynku, ażeby pozostawić po sobie dobre wspomnienie, lecz nie narzekanie ludności.

Kończąc swoje pismo, składam życzenia założycielom sklepów chrześciańskich „Szczęść Boże“, a panu Wójtowi Janowi Sochanowi za—oby!—rychłe doprowadzenie rynku i drogi do kościoła do należytego porządku również składam staropolskie „Bóg zapłać“.

Tyszowianin

Wiadomości bieżące.

Sprawozdanie kasowe z przedstawień amatorskich, odbytych w dniach 15 i 22 lipca b. r. na cel T-wa Domu Ludowego.

Przychód

Za bilety i programy . .	2,055.400 mk.

Rozchód

Afisze i bilety	200.000 mk.
Orkiestra	200.000 „
Charakteryzacja	90.000 „
Wypożyczenie ubrań, krzeseł, dekoracja sceny, kupno egzemplarzy i inne wydatki	643.600 „
Razem .	1,133.600 „
Czysty zysk .	921.800 mk,

wniesiony do kasy T-wa Domu Ludowego za pokwitowaniami № 60 i 61.

Sprawozdanie kasowe z przedstawienia amatorskiego odbytego w dniu 12 sierpnia b. r. na cel T-wa Domu Ludowego.

Przychód

Za bilety wejściowe . .	1,388.000 mk.

Rozchód

Orkiestra	350.000 „
Fryzjer	60.000 „
Wypożyczenie krzeseł . .	60.000 „
Afisze, wypożyczenie kostjumów, przerobienie czapek, przewózka mebli i inne wydatki . .	428.000 „
Razem .	898.000 mk.
Czysty zysk .	490.000 mk.

wniesiony do kasy T-wa Domu Ludowego za pokwitowaniem № 62.

Podziękowanie.

Zarząd Domu Ludowego składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie p. p. amatorkom i amatorom Koła Mił. Sceny, którzy poświęceniem swem i pracą przyczynili się do zorganizowania kilku przedstawień amatorskich i tem zwiększyli fundusze Domu Ludowego na urządzenie dekoracji sceny i zakup krzeseł.

W y d a w c a: **Sejmik Powiatowy** w Tomaszowie Lubelskim.

Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego: **Ludwik Kobierzycki.**

Redaktor odpowiedzialny: **Benedykt Zwierzchowski.**

Tłocznia S. Szyflingiera w Tomaszowie Lubelskim ul. Lwowska dom Starostwa.